

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ЦИВІЛЬНОГО ЗАХИСТУ УКРАЇНИ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Голова приймальної комісії,
Ректор Національного університету
цивільного захисту України
генерал-майор

Ігор ТОЛОК

28 березня 2025 року

ПРОГРАМА

фахового іспиту для здобуття освітнього ступеня магістра
за освітньо-професійною програмою «Управління піротехнічними роботами та
протимінною діяльністю» спеціальності К10 «Цивільна безпека»

Вступ

Програми вступних випробувань розроблені Приймальною комісією Національного університету цивільного захисту України відповідно до Порядку прийому на навчання для здобуття вищої освіти в 2025 році, затвердженого наказом МОН від 10.02.2025 №168, Правил прийому на навчання для здобуття вищої освіти в Національному університеті цивільного захисту України в 2025 році (далі – Правила прийому), та з врахуванням положень стандарту вищої освіти за спеціальністю 263 "Цивільна безпека" галузі знань 26 "Цивільна безпека" для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, затвердженого наказом Міністерства освіти і науки України від 29.10.2018 року №1170.

Вступні випробування включають:

1. фаховий залік (для вступників, які здобули ступінь бакалавра або магістра за іншою спеціальністю);

2. фаховий іспит;

3. співбесіда з іноземної мови.

Відповідно до Правил прийому конкурсний бал:

для конкурсного відбору на навчання **для здобуття ступеня магістра за державним замовленням** розраховується за такою формулою:

$$\text{Конкурсний бал (КБ)} = 0,4 \times \text{П1} + 0,6 \times \text{П2} ,$$

де

П1 – оцінка співбесіди з іноземної мови;

П2 – оцінка фахового іспиту;

для конкурсного відбору на навчання **для здобуття ступеня магістра за кошти фізичних та/або юридичних осіб** розраховується за такою формулою:

$$\text{Конкурсний бал (КБ)} = 0,2 \times \text{П1} + 0,2 \times \text{П2} + 0,6 \times \text{П3} ,$$

де

П1 – оцінка тесту загальної навчальної компетентності єдиного вступного іспиту (далі – ЄВІ);

П2 – оцінка тесту з іноземної мови ЄВІ;

П3 – оцінка єдиного фахового вступного випробування (далі – ЄФВВ) або оцінка фахового іспиту в передбачених цими Правилами прийому випадках.

Оцінка співбесіди з іноземної мови замість обох блоків ЄВІ у визначених цими Правилами прийому випадках враховується в конкурсному балі з коефіцієнтом 0,4.

ЄВІ та ЄФВВ складаються у формі зовнішнього незалежного оцінювання. Категорії осіб, які при вступі на навчання **за кошти фізичних та/або юридичних осіб** мають право складати в університеті співбесіду з іноземної мови замість ЄВІ та/або фаховий іспит замість ЄФВВ, визначені в Правилах прийому. Програми співбесіди з іноземної мови розробляється приймальною комісією окремо та розміщується на сайті університету.

ПРОГРАМА
фахового заліку
(для вступників, які здобули ступінь бакалавра або магістра
за іншою спеціальністю)

Фаховий залік з кандидатами на навчання, які здобули ступінь бакалавра або магістра за іншою спеціальністю проводиться з метою оцінки у них рівня теоретичних знань, практичних умінь та навичок з фаху, що відповідають ступеню бакалавра за спеціальністю К10 "Цивільна безпека". В разі неуспішного складання фахового заліку вступник не допускається до подальшої участі в конкурсному відборі.

Фаховий залік проводиться фаховою атестаційною комісією з використанням двох теоретичних питань. В разі необхідності членами фахової атестаційної комісії можуть бути задані додаткові запитання. Час на підготовку до усної відповіді складає 20-30 хвилин.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ ЗА РЕЗУЛЬТАТАМИ ФАХОВОГО ЗАЛІКУ

Теоретична підготовка кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за 2-х бальною шкалою за наступними критеріями:

Оцінка	Критерії
зараховано	Кандидат на навчання повністю, логічно і послідовно надав відповідь на запитання, пов'язуючи теорію з практикою, виявив вміння самостійно аналізувати, узагальнювати і викладати матеріал, не допускаючи помилок.
не зараховано	Кандидат на навчання засвоїв тільки основний матеріал, не знає окремих положень, допускає неточності у відповіді. Не вміє достатньо чітко сформулювати окремі положення, порушує послідовність у викладанні матеріалу. Має певні труднощі у пов'язанні теоретичного матеріалу з його практичним застосуванням.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ЗАЛІК

1. Керівні документи, що регламентують діяльність піротехнічних підрозділів.
2. Сутність вибухових робіт.
3. Види вибухових зарядів.
4. Сутність електричного способу підриву.
5. Заходи безпеки при електричному способі підриву.

Рекомендована література

1. Наказ ДСНС України від 05.11.2018 р. №645 «Про внесення змін до Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежо-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуа-

льного озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України».

2. Наказ ДСНС України від 31.05.2013 р. №369 «Про затвердження Типових структур відділень піротехнічних підрозділів ДСНС України».

3. Наказ МОН України від 31.05.2019 р. №778 «Стандарт професійної (професійно-технічної освіти)».

4. Барбашин, О.О. Назаров, В.В. Рютін, І.О. Толкунов. Основи організації піротехнічних робіт. Навчальний посібник. В.В. за ред. В.П. Садкового. Харків, НУЦЗУ. 2011. 333 с. – Режим доступу: https://nuczu.edu.ua/images/menu/it-tehnologii/OOPR_Navchal'nij_posibnik_2010.pdf.

5. Наказ ДСНС від 26.06.2019 № 375 про затвердження Стандартної оперативної процедури 10.10-40/ДСНС «Заходи безпеки під час розмінування».

6. Загальні принципи будови сучасних артилерійських пострілів.

7. Загальні принципи будови і класифікація трубок та підричників до вибухонебезпечних предметів.

8. Загальні принципи будови реактивних пострілів до реактивних систем залпового вогню.

9. Тактико-технічні характеристики сучасних гранатометних пострілів.

10. Тактико-технічні характеристики сучасних протитанкових керованих ракетних систем.

11. Загальна будова тактичних керованих ракет.

Рекомендована література

1. В.В. Барбашин, О.М. Смирнов, І.О. Толкунов. Утилізація та знищення вибухонебезпечних предметів. Навчальний посібник. Том І. Порядок та правила утилізації вибухонебезпечних предметів. Харків, НУЦЗ України, ФОП Панов А.М. 2015. 570 с.

2. В.В. Барбашин, О.М. Смирнов, І.О. Толкунов. Утилізація та знищення вибухонебезпечних предметів. Навчальний посібник. Том ІІ. Заходи безпеки при поводженні з ракетами та боєприпасами під час проведення робіт з утилізації. Харків, НУЦЗ України, ФОП Панов А.М. 2018. 484 с.

3. В.В. Барбашин, О.М. Смирнов, І.О. Толкунов. Утилізація та знищення вибухонебезпечних предметів. Навчальний посібник. Том ІІІ. Організація утилізації та знищення ракет і боєприпасів на арсеналах, базах та складах. Харків, НУЦЗ України, ФОП Панов А.М. 2018. 416 с.

4. Explosive Ordnance Guide for Ukraine. GICHD. 2022. 224 p. – Режим доступу: https://www.gichd.org/fileadmin/uploads/gichd/Publications/GICHD_Ukraine_Guide_2022_Second_Edition_web.pdf

5. Ammunition Recognition Guide Booklet. DRC HDP EOD Level 2. 2021. 80 с.

6. Ordnance ID Guide. Iraq. 2010. 654 p.

7. В. М. Коротаєв, Р. С. Кірін, М. М. Кушнір, А. С. Ключков та ін. Ідентифікація ракетної та реактивної зброї Російської Федерації. Посібник. Дніпро, Дніпропетровський НДЕКЦ МВС. 2022. 134 с.

12. Сучасні протитанкові міни які використовуються, їх класифікація, призначення, характеристики та будова.

13. Сучасні протипіхотні міни які використовуються, їх класифікація, призначення, характеристики та будова.

Рекомендована література

1. О.Л. Дідур, М.С. Шевенко. Міни посібник військовослужбовцю ЗСУ, НГУ, ТрО України 2-е видання. Доповнене та розширене. Київ-Львів. 2022 р. 300 с.
2. Ролі Евансом (Roly Evans), Боб Седдоном (Bob Seddon), Йовани Чараніч (Jovana Carapic), Теммі Холл. Посібник для України «Вибухові боєприпаси», GICHD. 2022 р. 150 с.

14. Способи влаштування інженерних загороджень.

Рекомендована література

1. О. Щebetюк, С. Цибуля, В. Аборін, В. Войцехівський, О. Крашаниця. Методичні рекомендації «щодо утримання та обслуговування інженерних загороджень» (за досвідом проведення ООС (раніше АТО)). Київ. 2020. 36 с.
2. С.І. Дяков, О.Л. Колос, А.А. Варствіський. Фортифікація та маскування. Навчальний посібник. Київ., 2023. 145 с.

15. Технічні засоби знешкодження вибухонебезпечних предметів.

16. Технічні засоби знищення вибухонебезпечних предметів.

17. Загальні принципи і види пошуку ВВП та розвідки місцевості.

Рекомендована література

1. Комплект реактивного ключа «Rocket wrench set». – Режим доступу: <https://www.theeodshop.com/products/re61-rocket-wrench-kit>.
2. Комплект «Hook & Line set». – Режим доступу: <http://es-trade.kiev.ua/ru/hook-line-grp.6XvL3B/>.
3. Різні типи та комплектації гідравлічних руйнівників «Disruptors». – Режим доступу: <https://www.theeodshop.com/collections/disruptors>.
4. Інженерна підготовка: Навчальний посібник. Львів, НАСВ. 2016. 515 с.
5. В. В. Барбашин, О. О. Назаров, В. В. Рютин, І. О. Толкунов. Основи організації піротехнічних робіт. Навчальний посібник. Під ред. В.П. Садкового. Київ, Вид. дім «СКІФ». 2023. 352 с.
6. Окреме доручення ДСНС України від 04.03.2020 р. №В-32 «Про затвердження СОП 12.10/ДСНС. Навчання населення ризикам, пов'язаним із поводженням з вибухонебезпечними предметами». – Режим доступу: https://www.dsns.gov.ua/files/evgen/normativna_baza/СОП_12_10.pdf.
7. Наказ ДСНС України від 27.01.2025 № НС-97. «Про затвердження Порядку оперативного реагування органів та підрозділів цивільного захисту на повідомлення про виявлення вибухонебезпечних предметів». – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/upload/2/3/0/5/0/1/3/ns-97-poriadok-z-dodatkami.pdf>.
8. Типові схеми закладання вибухової речовини для знищення вибухонебезпечних предметів. – Режим доступу: <https://sprotyvg7.com.ua/lesson/tipovi-sxemi-zakladki-vibuxovoi-rechovini-pri-znishhenni-vibuxonebezpechnix-predmetiv>.

18. Порядок дій при обстеженні об'єктів та місцевості.

19. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту нетехнічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами.

20. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами.

Рекомендована література

1. *Тактична підготовка: порядок проведення нетехнічного та технічного обстеження територій на наявність вибухонебезпечних предметів, маркування небезпечних ділянок, їх очищення (розмінування) та контролю якості. Заходи безпеки під час проведення робіт з розмінування місцевості.* – Режим доступу: https://nuczu.edu.ua/images/topmenu/osvitnya_diyalnisti/slugbova_pidgotovka/navchalno_metoduchne_zabezpechennya/taktichna_pidgotovka/12.pdf.

2. *Наказ ДСНС України від 27.01.2025 № НС-97. «Про затвердження Порядку оперативного реагування органів та підрозділів цивільного захисту на повідомлення про виявлення вибухонебезпечних предметів».* – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/upload/2/3/0/5/0/1/3/ns-97-poriadok-z-dodatkami.pdf>.

3. *Демаскуючі ознаки вибухонебезпечних предметів, які можливо виявити при огляді житла, офісів та інших будівель.* – Режим доступу: <https://ndekc.ck.ua/novini/197-yak-neobhdno-dyati-v-raz-viyavlennya-vibuhonebezpechnih-ta-pdozrlih-predmetv.html>.

4. *Методичний матеріал з інженерної підготовки для навчання військово-службовців, призваних за мобілізацією.* – Режим доступу: <https://tck.pl.ua/wp-content/uploads/2021/02/Inzhenerna-pidhotovka-metodychnyy-material.pdf>.

5. *Окреме доручення ТВО Голови ДСНС України від 08.09.2023 № В-731. «Про затвердження СОП 08.10/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту нетехнічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами».*

6. *Окреме доручення ДСНС України від 19.04.2021 року №В-107. «Про затвердження СОП 08.20/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами».*

7. *ДСТУ 8820:2023. Протимінна діяльність. Процеси управління. Основні положення.* Київ: ДП «УкрНДНЦ» 2023. 84 с.

21. *Загальна характеристика хімічно небезпечних об'єктів України.*

22. *Небезпечні хімічні речовини в природі, промисловості і побуті.*

23. *Дія іонізуючого випромінювання на організм людини.*

24. *Державний контроль радіоактивного забруднення оточуючого середовища.*

Рекомендована література

1. *Хімія у сфері цивільного захисту: підручник / О.О. Кіреєв та ін. Харків: НУЦЗУ, 2021. 484 с.*

2. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану : навч. посіб. / М. С. Коваль та ін. Львів: ЛДУБЖД, 2003. 308 с.

3. Довгановський М. «Хімічна безпека» : довідник рятувальника. Київ : ВАІТЕ, 2018. 135 с.

4. Норми радіаційної безпеки НРБУ-97/Д-2000 : Постанова Головного державного санітарного лікаря України від 12.07.2000 N 116. <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v0116488-00#Text>

25. Основи радіозв'язку.
26. Типова побудова радіостанції.
27. Система зв'язку гарнізону ДСНС.
28. Автоматизовані системи зв'язку, оповіщення і оперативного управління ДСНС (АСЗОУ)

Рекомендована література

1. І.А. Чуб, В.Е. Пустоваров, Г.Е. Винокуров, П.М. Бортнічук, Л.А. Кліменко Автоматизовані системи управління та зв'язок у сфері цивільного захисту, навчальний посібник, за загальною редакцією Щербака Г.В., - Харків, АЦ-ЗУ, 2005. – 272 с.

2. Бурляй І.В., Джулай О.М., Орел Б.Б. Системи радіозв'язку та їх застосування оперативно-рятувальною службою: Посібник з дисципліни “Основи електроніки та зв'язок”. – Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля МНС України, 2007 – 224 с.

3. Щербак Г.В., Мельнікова Л.І. та ін.. Сучасні телекомунікаційні мережі у цивільному захисті: Підручник, - Харків, 2007, - 255 с.

29. Види, основні організаційні форми тактичної підготовки.
30. Сутність та основні принципи і методи навчання.
31. Порядок організації та проведення занять з відпрацюванням тактичних завдань на потенційно-небезпечних об'єктах.

Рекомендована література

1. Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту: Постанова КМ України від 26 червня 2013 р. № 443.

2. Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту : наказ МВС України 15.06.2017 № 511.

3. Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сенчихін Ю.М., Сировой В.В. Пожежна тактика. Підручник для вищих навчальних закладів пожежної безпеки МВС України. - Х.: “Основа”. – 1998 р.

4. П.П. Ключ, В.Г. Палюх, В.О. Росоха. Тактична і психологічна підготовка особового складу пожежної охорони. Підручник. – Х: Основа, 2002р.

32. Засоби індивідуального захисту рятувальника.
33. Пожежні рукава та рукавне обладнання.
34. Пожежні стволи. Обладнання для утворення повітряно-механічної піни.
35. Переносні пожежні драбини.
36. Механізований та немеханізований аварійно-рятувальний інструмент. Призначення, класифікація та тактико-технічні характеристики.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Колєнов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка пожежно-рятувальника : Навч. посібник – Х., 2013.
3. Наказ МНС України від 10.02.2022 року № 116 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
4. Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.
5. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
6. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 15 січня 2018 року № 25 "Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників" / Міністерство внутрішніх справ України . – Х. : НУЦЗУ, 2018. – 26 с.
37. Основи організації та проведення пошуково-рятувальних робіт.
38. Загальні засади діяльності аварійно-рятувальних служб.
39. Основи виживання та життєдіяльності рятувальників. Орієнтування на місцевості.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України (02.10.2012 р. №5403-VI р.).
2. Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. №11.
3. Наказ МНС України від 07.05.2007 року № 312 «Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України».
4. Наказ МНС України від 05.10.2007. № 685 «Організація управління в надзвичайних ситуаціях».
5. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: Наказ МВС України від 26.04.2018 р. № 340.
6. Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Конспект лекцій. Укладачі: В.А.Гузенко, О.І.Камардаш, І.М.Неклонський, В.О.Самарін. – Х.: НУЦЗ України, 2010.
7. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа. - 2006 р.
40. Основні пожежні автомобілі.
41. Загальні відомості про насоси.
42. Теоретичні основи роботи струменевих насосів
43. Сучасний механізований аварійно-рятувальний інструмент.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Колєнов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка пожежного-рятувальника : Навч. посібник – Х., 2013.
3. Наказ МНС України від 07.10.2014 року № 1032 Про затвердження Порядку організації внутрішньої, гарнізонної та караульної служб в органах управління і підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту Державної служби України з надзвичайних ситуацій.
4. Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.
5. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
6. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 15 січня 2018 року № 25 "Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників" / Міністерство внутрішніх справ України . – Х. : НУЦЗУ, 2018. – 26 с.
7. Аветисян В.Г. Організація АРР на зруйнованих будівлях. Практичний посібник. Харків, АЦЗУ, 2004 р.
8. Сенчихін Ю.М., Кулаков С.В. Організація АРР на воді. Практичний посібник. Харків, АЦЗУ, 2004 р.
9. Кукуруза Д.В., Неклонський І.М. Основи пожежної тактики та тактики дій при проведенні аварійно-рятувальних робіт. Конспект лекцій. Х.: УЦЗУ. – 2008 р.
10. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа.- 2006 р.
11. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона. Навчальний посібник/за редакцією полковника В.С. Франчука.- 2-ге видання, доп.- Львів, 2001р.
12. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист. Підручник. - К.: Знання-Прес, 2007.
13. Сичевський М.І., Ренкас А.Г. "Інженерна та спеціальна техніка ДСНС України": Навч. посібник.- Львів: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2007.-232с.
14. Кобко В.А. "Військово-інженерна і спеціальна техніка сил цивільного захисту України": Довідник. К.: КНУБА, 2005.-163с.
15. Ларін О.М. "Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 2. Основи проектування пожежно-технічних засобів": Навчальний посібник.- Харків: УЦЗУ, 2008.- 572с.
16. Моррис Б "Холматро. Техника спасения из автомобилей"
17. Ларін О.М. "Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Історія, сьогодення, майбутнє".-Харьков: 2005.-160с.

44. Походження держави. Поняття та сутність держави.
45. Нормативно-правовий акт, його структура, ознаки.
46. Поняття та ознаки правопорушення. Склад правопорушення.
47. Захист населення і територій від надзвичайних ситуацій техногенного та природного характеру.
48. Завдання розділу «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту» на мирний час у схемах планування територій.
49. Склад і зміст розділу «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту» на мирний час у схемах планування територій відповідних адміністративно-територіальних одиниць, генеральних планах населених пунктів.
50. Основні види геологічно-небезпечних явищ та причини їх виникнення.
51. Призначення захисних споруд цивільного захисту.
52. Призначення процедури ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки.
53. Забезпечення техногенної безпеки та небезпечні території.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>
2. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р. № 2245-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>.
3. Наказ МВС України від 09.07.2018 року № 579 «Вимоги щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-18#Text>.
4. Наказ МВС України від 05.11.2018 року №879 «Про затвердження Правил техногенної безпеки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1346-18#Text>.
5. Інноваційні інженерно-технічні заходи цивільного захисту: Навч. посіб. / О.В. Васильченко, М.М. Удянський, С.А. Єременко, О.М. Данілін, С.В. Гарбуз, О.В. Савченко — Х. : НУЦЗ України, 2023. — 364 с.

Голова фахової атестаційної комісії
доктор філософії

Євген МАКАРОВ

ПРОГРАМА

фахового іспиту

Фаховий іспит проводиться в усній формі з використанням трьох теоретичних питань, що наведені у білетах.

Час на підготовку до відповіді складає 30 хвилин.

Для складання фахового іспиту вступник може використовувати ручки, олівці, лінійку, калькулятор. Усі інші матеріали, як то законодавчі та нормативні акти, методичні матеріали, довідники, словники, записи, конспекти, тощо, а також засоби мобільного зв'язку, будь-які носії інформації протягом іспиту вступнику використовувати суворо забороняється.

У разі порушення зазначених вимог, а також при виявленні проявів несамотійної підготовки до відповіді, голова фахової атестаційної комісії має право видалити вступника з іспиту з виставленням йому загальної незадовільної оцінки.

1. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАНЬ КАНДИДАТА НА НАВЧАННЯ З ФАХОВОГО ІСПИТУ

Рівень знань кандидата на навчання за результатами відповіді оцінюється за стобальною шкалою (від 100 до 200) за такими критеріями:

Кількість балів	Критерії, за якими оцінюється відповідь
190 – 200	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила в конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією та мовну культуру.
189-160	Кандидат на навчання дав повну і правильну відповідь на всі питання, при цьому можливі 1-2 не грубі помилки; логічно та послідовно виклав матеріал, показав уміння застосовувати закони і правила у конкретних ситуаціях, показав володіння спеціальною термінологією та мовною культурою.
135-159	Кандидат на навчання показав знання основного матеріалу, але не розкрив його деталей, припустився при цьому 2-3 грубих помилок, або дав неточні формулювання, показав достатнє володіння спеціальною термінологією та мовною культурою.
100-134	Кандидат на навчання знає незначну частину програмного матеріалу, у відповідях на теоретичні та практичні питання припускається грубих помилок, слабо володіє спеціальною термінологією та мовною культурою.
0-99	Кандидат на навчання не знає значної частини програмного матеріалу, не може надати відповіді на теоретичні та практичні питання, не володіє спеціальною термінологією, має низьку мовну культуру.

В разі отримання вступником менше 100 балів, фаховий іспит вважається не складеним, а такій особі відмовляється в подальшій участі в конкурсі на зарахування на навчання.

2. ПЕРЕЛІК ТЕМ ВІДПОВІДНО ДО ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ, ЩО ВІНОСЯТЬСЯ НА ФАХОВИЙ ІСПИТ

1. Вступ. Загальна характеристика курсу "Філософія". Філософія як форма світогляду.
2. Філософське вчення про розвиток.
3. Мова і мислення. Логічні форми мислення.
4. Соціальні відносини. Соціальна структура суспільства.

Рекомендована література

1. Каріков С.А. Філософія. Розділи: Філософська антропологія, соціальна філософія, філософія культури: навчальний посібник. – Х. : НУЦЗУ, 2011.
2. Данильян О.Г. Філософія: Підручник / О.Г. Данильян, В.М. Тараненко. – Х. : Право, 2012.
3. Подольська Є.А. Кредитно-модульний курс з філософії: філософія, логіка, етика, естетика, релігієзнавство. Навчальний посібник. – К. : Центр навчальної літератури, Інкос, 2006.
4. Приченій Є.М. Філософія: Підручник / Є.М. Приченій, А.М. Черній, Л.А. Чекаль. – К. : Академвидав, 2005.
5. Філософія: Навчальний посібник / за ред. І.Ф. Надольного. – К. : Вікар, 2004.
6. Філософія : Курс лекцій / Бичко В.І., Табачковський В.Г., Горак Г.І. та ін. — 2-е вид. — К. : Либідь, 1994.

5. Використання електронних таблиць для створення та обробки табличних даних.
6. Обробка баз даних за допомогою електронних таблиць табличних та реляційних баз даних.
7. Створення та обробка реляційних баз даних.
8. Локальні та глобальні комп'ютерні мережі.

Рекомендована література

1. Інформатика. Комп'ютерна техніка. Комп'ютерні технології. Посібник. За редакцією д.е.н. проф. О.І. Пушкаря., –К.: Видавничий центр «Академія», 2001 –696 с.
2. Основи інформатики. Підручник. І.О. Яковлева., –Х., 2003 –186 с. (бібліотека НУЦЗУ). — Режим доступу: http://www.asbit.nuczu.edu.ua/files/Osnovi_informatiki.rar.
3. Малярів М.В. Основи інформаційних технологій [Електронний ресурс]: Курс лекцій / М.В. Малярів, В.В. Христич, М.М. Журавський. – Харків: НУЦЗУ, 2019. —184 с. — Режим доступу: http://www.asbit.nuczu.edu.ua/files/metod_OIT/Kurs_lek_OIT.pdf.
4. Комп'ютерні мережі та телекомунікації : навч. посібник / В. А. Ткаченко, О. В. Касілов, В. А. Рябик. – Харків: НТУ "ХПІ", 2011. – 224 с.

5. *Інформатика та інформаційні технології у цивільній безпеці: Практикум* / [Маляров М.В, Гусева Л.В., Паніна О.О. та ін.]; Під заг. ред. М.В. Малярова. - Харків: НУЦЗ України, 2015. - 330 с. (електронна бібліотека НУЦЗУ) — Режим доступу: http://www.asbit.nuczu.edu.ua/files/metod_OIT/Kurs_lek_OIT.pdf.

9. Русь-Україна (Київська держава).
10. Становлення козацтва. Національно-визвольна війна під проводом Богдана Хмельницького. Українська козацька держава.
11. Українська революція (1917-1920рр.).
12. Голодомор – геноцид українського народу (1932-1933 рр.)
13. Україна в умовах незалежності.

Рекомендована література

1. Багалій Д.І. *Історія Слобідської України*. – К.: Центр навчальної літератури, 2019. – 256 с.
2. Балушок В. *Українська етнічна спільнота. Етногенез, історія, етнімія*. - Біла Церква, 2008. – 303 с.
3. Бойко О.Д. *Історія України. Посібник*. – К.: Видавничий центр «Академія», 2002. – 717 с.
4. Відейко М. Ю. *Україна: від Трипілля до Антів*. - К., 2008. – 279 с.
5. Гонтаренко Л.О., Хорошев О.М. *Історія України: конспект лекцій*. – Х.: НУЦЗУ, 2014. – 68 с.
6. *Історія України: підручник* // В.М. Литвин, - 3-тє допрац. та доповн. вид. – К.: Наукова думка, 2013. – 991 с.
7. *Історія України: підручник для студентів неісторичних спеціальностей вищих навчальних закладів* // О.М. Бут, М.І. Бушин, Ю.І. Вовк. – Черкаси: ЧДТУ, 2016. – 644 с.
8. *Історія України: підручник* // В.А. Качкан, В.М. Левандовський, О.Б. Величко. - 2-е вид. – К.: Всеукраїнське спеціалізоване видавництво «Медицина», 2018. – 360 с.
9. *Історія України: хрестоматія*. – К.: Наукова думка, 2013. – 1056 с.

14. Мова професійного спілкування як функціональний різновид української літературної мови.
15. Індивідуальні та колективні форми фахового спілкування.
16. Національний стандарт України. Склад реквізитів документів. Вимоги до тексту документа.
17. Термін та його ознаки. Термінологія обраного фаху.

Рекомендована література

1. Абрамович С. Д., Чікарькова М. Ю. *Мовленнєва комунікація : Підручник*. К.: Центр навчальної літератури, 2019. 472 с.
2. Гриценко Т. Б. *Українська мова за професійним спрямуванням. Навч. пос.* К.: Центр учбової літератури, 2020. 624 с.
3. Погиба Л.Г., Грибіниченко Т.О., Голіченко Л.М. *Українська мова фахового спрямування*. К.: Кондор, 2021. 348 с.

4. Стилiстика для державних службовцiв : навч. посiб. / Богданова I.Є., Лептуга О.К. Х., 2019. 130 с.

5. Українська мова (за професійним спрямуванням) : практикум / О.О. Старова, А.С. Промська. Х., НУЦЗУ, 2018. 100 с.

6. Український правопис / Нац. акад. наук України ; ред. Є. І. Мазніченко, В. Є. Македон, С. В. Шарабанова. – Київ : Наукова думка, 2019. – 390 с.

7. Шевчук С.В. Українська мова за професійним спрямуванням : підручник. Київ : Алерта, 2023. 536 с.

8. Шевчук С. В. Українське професійне мовлення : Навчальний посiбник. К. : Алерта, 2022. 248 с.

18. Держава як головний політичний інститут.

19. Політичні партії.

20. Політичні режими.

21. Політичні відносини. Політична влада.

22. Політика та політичні конфлікти.

Рекомендована література

1. Буркут І. Г. Виборчі технології: регіональний досвід / І. Г. Буркут, О.В.Колесников. – Чернівці : Букрек, 2009. – 240 с.

2. Бучин М. А. Демократичні принципи виборів: політико-правові аспекти регулювання в Україні : моногр. / М. А. Бучин. Львів : Вид-во Львівської політехніки, 2012. – 364 с.

3. Історія політичної думки : підруч. / за заг. ред. Н. М. Хоми [І. В.Алексєєнко, Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна та ін.]. – Л. : «Новий Світ – 2000», 2016. – 1000 с.

4. Марчук В. П. Історія політичних і правових вчень: [навч. посiб. Для студ. вищ. навч. закл.] / В. П. Марчук. – К. : Персонал, 2009. – 480 с.

5. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н.М. Хоми. – Львів : «Новий Світ – 2000», 2015. – 492 с.

6. Пахарєв А. Д. Політичні інститути і процеси в сучасній Україні : навч. посiбник / А. Д. Пахарєв. – К. : Інститут політичних і етнонаціональних досліджень ім. І.Ф. Кураса НАН України, 2011. – 182 с.

7. Перегуда Є. В. Політологія: навч. посiб. / Є. В. Перегуда, В.Ф.Панібудьласка, В. Л. Семко, Н. І. Рижко, С. Д. Місержи, В. Л. Стеценко, В. Л.Згурська, В.П.Третьак. – К. : КНУБА, 2011. – 216 с.

8. Політична абетка : матеріали для практичного використання. / за наук. ред. док.наук держ. упр. О. В. Радченка; Редактор-упорядник А.В.Карташов, [авт.-упоряд. А. Ю. Геращенко, М. Д. Городок, А. В. Карташов, К. В.Плоский, О. В. Радченко, В. С. Радчук, О. Г. Солонтай, О. М. Спутай, В. М.Стах, О.Л. Храбан]; Вид. 8-е, доп. і перероб. – Х. : Вид-во «ДокНаукДержУпр», 2010. – 328 с.

23. Сутність та зміст управління підрозділами цивільного захисту.

24. Цілі та завдання управління.

25. Поняття функцій управління.

26. Принципи та методи управління.

Рекомендована література

1. Альбоцій О.В., Болотських М.В., Кулешов М.М., Калашніков О.О., Попов В.М., Рашкевич С.А., Rogozin A.C., Садковий В.П., Труш О.О., Шайхлісламов З.Р. *Основи управління в органах і підрозділах МНС України. Навчальний посібник.* / За ред. канд. психол. Наук, доцента В.П. Садкового. – Х.: УЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2009. – 370 с. / Глава 1. С. 3-38

2. Бандурка О.М. *Основи управління в органах внутрішніх справ України: Теорія, досвід, шляхи удосконалення* – Х.: „Основа”, 1996. – 398 с.

3. Новіков Б.В., Сініок Г.Ф., Круш П.В. *Основи адміністративного менеджменту: Навч. посіб.* – К.: Центр навчальної літератури, 2004. – 560 с.

4. Плішкін В.М. *Теорія управління органами внутрішніх справ: Підручник* / За ред. канд. юрид. наук Ю.Ф. Кравченка. – К.: Національна академія внутрішніх справ України, 1999. – 702 с.

27. Первісна культура. Культура Стародавнього Сходу. Антична культура.

28. Культура Середніх віків. Культура Відродження і Реформації.

29. Європейська культура Нового часу. Особливості сучасної культури.

30. Особливості сучасної української культури.

Рекомендована література

1. *Історія світової культури* / за ред. Л.Т. Левчук, В.І. Панченко та ін. – К.: Центр учбової літератури, 2010.

2. Каріков С.А., Тогобицька В.Д. *Культурологія : курс лекцій.* – Х.: НУЦЗУ, 2019.

3. Кормич Л.І., Багацький В.В. *Культурологія.* – К.: Кондор, 2004.

4. *Культурологія. Методичні рекомендації* / О.В. Рябініна, М.В. Болотських, С.А. Каріков. – Х.: НУЦЗУ, 2008.

5. Подольська Є.А. та ін. *Кредитно-модульний курс культурології.* – К.: Центр навчальної літератури, 2006.

31. Надзвичайні екологічні ситуації, етапи розвитку, превентивні заходи захисту.

32. Екологічна криза та її прояви.

33. Екологічна катастрофа та її прояви.

Рекомендована література

1. *Культура безпеки: навч. посібник. Частина 1.* / С.Р. Артем'єв, О.Д. Малько, О.П. Шароватова та ін. – Х.: НУЦЗУ, 2020. – 172 с. <http://repositc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/11323>.

2. *Культура безпеки: навч. посібн. Частина 2* / С.Р. Артем'єв, О.Д. Малько, О.П. Шароватова, О.В. Бригада, Б.М. Цимбал, О.С. Ковальов, О.В. Ільїнський. – Х.: НУЦЗУ, 2021. – 133 с. <http://repositc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/13701>.

3. *Забезпечення екологічної безпеки: підручник* / М.В. Сарапіна, В.А. Андронов, С.Р. Артем'єв, О.В. Бригада, О.В. Рибалова. – Х.: НУЦЗУ, 2019. – 246 с. <http://repositc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/10610>

4. *Екологія надзвичайних ситуацій. Курс лекцій. Частина 1.* Видання друге виправлене та доповнене. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти за освітньо-професійною програмою «Екологічна безпека» / С.Р. Артем'єв, В.А. Андронов, А.І. Андронов та ін.;

НУЦЗУ, Харків: ТОВ «В СПРАВИ». 2021. – 148 с.
<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/12718>.

5. Екологічні аспекти промислової безпеки: курс лекцій. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються за першим (бакалаврським) рівнем вищої освіти / С.Р. Артем'єв. – НУЦЗУ, 2023. – 156 с.
<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/17391>.

34. Елементи лінійної і векторної алгебри та аналітичної геометрії.

35. Диференціальне числення функцій однієї змінної. Границя функції і похідна.

36. Диференціальне та інтегральне числення функції кількох змінних.

37. Елементи теорії ймовірностей та математичної статистики.

Рекомендована література

1. Тевяшев А.Д., Литвин О.Г., Кривошеєва Г.М. та ін. Вища математика у прикладах та задачах. Ч.1- 4. Х.: ХНУРЕ, 2004.

2. Мунтян В.К., Підгорний О.Г. Вища математика: практикум.- Х.: НУЦЗУ, 2011.- 159 с.

3. Мунтян В.К., Говаленков С.В. Вища математика: методичні рекомендації з організації самостійної роботи при вивченні дисципліни.- Х.: НУЦЗУ, 2015.- 213 с.

38. Фізичні основи механіки.

39. Молекулярно-кінетична теорія і термодинаміка.

40. Електрика і магнетизм.

41. Коливання і хвилі.

Рекомендована література

1. Кучерук І.М. та ін. Загальний курс фізики. Т. 1-3. – Київ: Техніка, 1999.

2. Горбачук І.Т. Загальна фізика (збірник задач). Навчальний матеріал М 1,2. – Київ: Вища школа, 1993.

3. Фізика. Розділи: Механіка. Молекулярна фізика і термодинаміка. Електростатика. Постійний електричний струм: довідник / Укладачі: В. Г. Борисенко, Ю.Ф. Деркач, В.І. Кривцова, К.Р. Умеренкова. – Х.: НУЦЗУ, 2018. 94 с.

4. Фізика. Розділи: Магнітне поле. Електромагнетизм. Коливання, хвилі і хвильові явища. Елементи квантової механіки. Фізика атома і атомного ядра. Елементи фізики твердого тіла: довідник./ Укладачі: В. Г. Борисенко, Ю.Ф. Деркач, В.І. Кривцова, К.Р. Умеренкова. – Х.: НУЦЗУ, 2018. – 122 с.

42. Медичне забезпечення постраждалого населення в умовах надзвичайних ситуацій мирного та воєнного часу.

43. Гостра дихальна та серцево-судинна недостатність. Шоковий та коматозний стан. Синдром тривалого стискання тканин. Порядок надання домедичної допомоги при їх виникненні.

44. Основні принципи реанімації при порушенні дихання та кровообігу.

45. Порядок надання домедичної допомоги при кровотечах. Зупинка кровотечі штатними та підручними засобами.

46. Перев'язувальний матеріал. Техніка накладання пов'язок на окремі ділянки тіла.

47. Порядок надання домедичної допомоги при пораненнях, ушкодженні органів брючної та черевної порожнини, черепно-мозковій травмі.

48. Поняття іммобілізації. Технічні засоби іммобілізації та правила користування ними. Порядок надання домедичної допомоги при переломах (вивихах).

49. Порядок надання домедичної допомоги при гострих отруєннях небезпечними хімічними речовинами, продуктами харчування та при біологічних отруєннях.

Рекомендована література

1. Закон України «Основи законодавства України про охорону здоров'я», (ст.37). 1992.

2. Закон України «Про екстрену медичну допомогу» від 5 липня 2012 р. № 5081V1.

3. Наказ МОЗ від 09.03.2022 № 441 «Про затвердження порядків надання домедичної допомоги особам при невідкладних станах». Зареєстровано в Міністерстві юстиції України 28 березня 2022 р. за № 356/37692.

4. В.О. Крилюк, С.О. Гур'єв, А.А. Гудима та ін.. Екстрена медична допомога травмованим на дошпитальному етапі. Навчальний посібник. Київ. 2016. 400 с.

5. Екстрена медична допомога (до госпітальні протоколи). Навчальний посібник : за редакцією професора О.В. Богомолець, професора Г.Г. Роціна. Київ, Юстон. 2016. 212 с.

6. П.Б. Волянський, С.О. Гур'єв, М.Л. Долгий, Н.В. Дрозденко та ін.. Домедична допомога в умовах надзвичайних ситуацій. Практичний посібник. Київ. 2016. 151 с.

7. М.Д. Близнюк, П.Б. Волянський, М.Т. Гафарова, С.О. Гур'єв та ін.. Медичний та біологічний захист за умов надзвичайних ситуацій. Навчальний посібник. Київ, ІДУЦЗ. 2016. 359 с.

8. А.М. Гринзовський, П.Б. Волянський, С.І. Калашченко та ін. Домедична допомога в екстремальних ситуаціях та медичний захист населення в надзвичайних ситуаціях. Навчальний посібник : за загальною редакцією П.Б. Волянського та А.М. Гринзовського. Київ, ІДУЦЗ. 2018. 216 с.

9. Б.Д. Халмуратов, П.Б. Волянський. Медицина надзвичайних ситуацій. Підручник. Київ, Центр учбової літератури. 2016. 208 с.

50. Основні поняття та закони хімії. Будова речовини.

51. Основи хімічної термодинаміки. Хімічна кінетика та рівновага.

52. Розчини. Колоїдні системи.

53. Окисно-відновні процеси. Корозія та захист металів та сплавів.

54. Класифікація і номенклатура основних класів неорганічних сполук.

55. Хімія металів та їх сполук

56. Хімія неметалічних елементів та їх сполук

57. Класифікація та номенклатура органічних сполук.

58. Вуглеводні.

59. Оксигеновмісні органічні сполуки.

Рекомендована література

1. Хімія у сфері цивільного захисту: підручник / О.О. Кіреєв та ін. Харків: НУЦЗУ, 2021. 484 с.
2. Хімія: методичні вказівки для самостійної роботи. Для здобувачів вищої освіти, які навчаються на першому (бакалаврському) рівні за заочною (дистанційною) формою навчання / О. О. Кіреєв, Гапон Ю.К., Чиркіна М.А., Христич О.В. Харків : НУЦЗУ, 2021. 74 с.
3. Гапон Ю.К., Чиркіна М.А., Христич О.В. Хімія: збірник завдань та тестів. Харків : НУЦЗУ, 2021. 93 с.
4. Кіреєв О.О., Тарасова Г.В., Щербина О.М., Кукуєва В.В. Практикум з хімії. Друге видання. -Харків: АЦЗУ, 2008. -200 с.

60. Природа радіації. Види іонізуючих випромінювань.
61. Фізична, хімічна і біологічна дія іонізуючих випромінювань.
62. Захист від дії радіаційного випромінювання.
63. Небезпечні властивості простих речовин.
64. Небезпечні властивості неорганічних речовин.
65. Небезпечні властивості органічних речовин.
66. Маркування небезпечних речовин.
67. Біологічна небезпека природного походження.

Рекомендована література

1. Дії підрозділів ДСНС України в умовах воєнного стану : навч. посіб. / М. С. Коваль та ін. Львів: ЛДУБЖД, 2023. 308 с.
2. Довгановський М. «Хімічна безпека» : довідник рятувальника. Київ : ВАІТЕ, 2018. 135 с.
3. Бойове застосування підрозділів військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту : навч. Посіб. / В. Є. Гайдабука та ін. Харків: ФВП НТУ «ХПІ», 2017. 184 с.
4. Дядченко В.В., Галак О.В., Марущенко В.В. Посібник офіцера запасу військ радіаційного, хімічного, біологічного захисту Збройних Сил України. Навчальний посібник. К. IV. Військово-технічна підготовка. – Харків, ФВП НТУ «ХПІ» – 2014, 632 с.
5. Чернявський І.Ю., Марушенко В.В. Мартинюк І.М. Військова дозиметрія: Підручник. – Харків: НТУ «ХПІ», 2012. – 560 с.
6. Вальченко О.І. Радіаційний, хімічний та біологічний захист : Для курсантів, студентів та слухачів заочної форми навчання (спеціальність "Пожежна безпека") : Курс лекцій / О.І. Вальченко, О.М. Ігнат'єв, А.В. Ромін та ін. - Х. : НУЦЗУ, 2010 . – 63 с.
7. Кіреєв О.О., Жернокльов К.В., Калугин В.Д., Тарасова Г.В. Небезпеки радіаційного, хімічного і біологічного походження. Харків. – НУЦЗУ. – 2009. – 86 с.

68. Загальні відомості про природу процесу горіння й вибуху.
69. Матеріальний і тепловий баланс процесівгоріння.
70. Пожежовибухонебезпечні газо-, паро- і пилоповітряні суміші. Концентраційні межі поширення полум'я.

71. Види виникнення горіння.
72. Горіння речовин та матеріалів.
73. Пожежа та її розвиток. Поширення пожежі в огороженні. Пожежна небезпека під час воєнного стану.
74. Теплова теорія погасання. Вогнегасні речовини.
75. Способи припинення та запобігання процесів горіння.

Рекомендована література

1. Тарахно О.В., Трегубов Д. Г., Жернокльов К. В., Коврегін В. В. Основні положення процесу горіння. Виникнення процесу горіння. Навчальний посібник. Х.: НУЦЗУ, 2020. 408 с.
2. Тарахно О.В. Жернокльов К.В., Баланюк В.М. Лабораторний практикум з курсу «Теорія розвитку та припинення горіння» / Тарахно О.В., Харків: АЦЗУ, 2004. 193 с.
3. Тарахно О.В., Жернокльов К.В., Трегубов Д.Г. Методичні рекомендації до вивчення курсу «Теорія розвитку та припинення горіння». Харків : НУЦЗУ, 2013. 222 с.
4. Тарахно О.В., Жернокльов К.В., Трегубов Д.Г. та ін. Теорія розвитку та припинення горіння. Практикум. У 2-х ч. Х.: НУЦЗУ, КП «Міська друкарня», 2010. 822 с.
5. Тарахно О.В. Теоретичні основи пожежовибухонебезпеки. Харків: АЦЗУ, 2006. 395 с.
6. Тарахно О.В., Шаршанов А.Я. Фізико-хімічні основи використання води в пожежній справі. Харків, 2004. 252с.

76. Електричний провідний зв'язок, його складові елементи.
77. Загальні характеристики провідних каналів зв'язку.
78. Польові провідні телефонні апарати.
79. Модеми xDSL.

Рекомендована література

1. І.А. Чуб, В.Е. Пустоваров, Г.Е. Винокуров, П.М. Бортнічук, Л.А. Клименко Автоматизовані системи управління та зв'язок у сфері цивільного захисту, навчальний посібник, за загальною редакцією Щербак Г.В., - Харків, АЦЗУ, 2005. – 272 с.
2. Бурляй І.В., Джулай О.М., Орел Б.Б. Системи радіозв'язку та їх застосування оперативно-рятувальною службою: Посібник з дисципліни —Основи електроніки та зв'язок». – Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля МНС України, 2007 – 224 с.
3. Щербак Г.В., Мельнікова Л.І. та ін.. Сучасні телекомунікаційні мережі у цивільному захисті: Підручник, - Харків, 2007, - 255 с.
4. Бурляй І.В., Джулай О.М., Орел Б.Б. Системи радіозв'язку та їх застосування оперативно-рятувальною службою: Посібник з дисципліни “Основи електроніки та зв'язок”. – Черкаси: Черкаський інститут пожежної безпеки ім. Героїв Чорнобиля МНС України, 2007 – 224 с.

76. Основні положення теорії держави і права. Нормативно-правовий акт. Механізм цивільного захисту ЄС. Правопорушення. Юридична відповідальність.

77. Особливості прийняття та проходження служби цивільного захисту. Відпустки, заохочення та притягнення до дисциплінарної відповідальності. Звільнення із служби цивільного захисту. Припинення (розірвання) контракту.
78. Засади антикорупційної політики України. Особливості юридичної відповідальності за здійснення корупційної діяльності.
79. Академічна доброчесність: поняття та правові засади.
80. Основи інженерного захисту територій. Інженерно-технічні заходи в містобудівній документації.
81. Інженерні заходи протидії небезпекам техногенного характеру.
82. Інженерні заходи протидії небезпекам надзвичайних ситуацій природного характеру.
83. Захисні споруди цивільного захисту.
84. Основні положення нормативно-правових актів щодо проведення ідентифікації об'єктів підвищеної небезпеки.
85. Загальні вимоги до організації техногенної безпеки на об'єктах.

Рекомендована література:

1. Кодекс цивільного захисту України. Закон України від 02.10.2012 р. № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17#Text>.
2. Закон України «Про об'єкти підвищеної небезпеки» від 18.01.2001 р. № 2245-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2245-14>.
3. Закон України «Про регулювання містобудівної діяльності». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3038-17#Text>.
4. Постанова Кабінету Міністрів України від 16.12.2015 р. № 1052 «Про затвердження Положення про Державну службу України з надзвичайних ситуацій». URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1052-2015-%D0%BF#Text>.
5. Постанова Кабінету Міністрів України від 15.02.2002 р. № 175 «Про затвердження Методики оцінки збитків від наслідків надзвичайних ситуацій техногенного і природного характеру» URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/175-2002-%D0%BF#Text>.
6. Постанова Кабінету Міністрів України від 10.03.2017 №138 «Деякі питання використання фонду захисних споруд цивільного захисту» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/138-2017-%D0%BF#Text>.
7. Постанова Кабінету Міністрів України від 01.09.2021 р. № 926 «Про затвердження Порядку розроблення, оновлення, внесення змін та затвердження містобудівної документації». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/926-2021-%D0%BF>.
8. Наказ МВС України від 09.07.2018 року № 579 «Вимоги щодо утримання та експлуатації захисних споруд цивільного захисту». [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0879-18#Text>.
9. Наказ МВС України від 05.11.2018 року №879 «Про затвердження Правил техногенної безпеки» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1346-18#Text>.
10. ДБН В.1.2-4:2019 «Інженерно-технічні заходи цивільного захисту».

11. ДБН Б. 1.1-5:2007 «Друга частина. Склад, зміст, порядок розроблення, погодження та затвердження розділу інженерно-технічних заходів цивільного захисту (цивільної оборони) на мирний час у містобудівній документації».

12. ДБН Б.2.2-12:2019. «Планування і забудова територій».

13. ДБН В.1.1-7:2016. Пожежна безпека об'єктів будівництва.

14. Нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту: Навч. посіб. / А.В. Рубан, М.М. Удянський, О.М. Данілін, О.В. Савченко, Т.О. Луценко, О.В. Надьон, С.В. Гарбуз, Ю.В. Михайловська – Х.: НУЦЗ України, 2021. – 190 с.

15. Нормативно-правове регулювання у сфері цивільного захисту: Практикум / А.В. Рубан, Ю.С. Безугла, Т.О. Луценко, О.В. Надьон – Х.: НУЦЗ України, 2023. – 175 с.

16. Правові основи організації та забезпечення цивільного захисту: Навч. посіб. / Т.О. Луценко, М.М. Удянський, В.С. Калюжний, С.О. Складаров, О.М. Данілін, О.В. Савченко Х., НУЦЗ України, 2023. – 180 с.

17. Інноваційні інженерно-технічні заходи цивільного захисту: Навч. посіб. / О.В. Васильченко, М.М. Удянський, С.А. Єременко, О.М. Данілін, С.В. Гарбуз, О.В. Савченко – Х. : НУЦЗ України, 2023. – 364 с.

18. Будівельні матеріали та їх поведінка в умовах високих температур: Навч. посіб. / О.В. Васильченко, М.М. Удянський, О.М. Данілін, О.В. Савченко, О.В. Миргород – Х. : НУЦЗ України, 2023. – 210 с.

86. Організація газодимозахисної служби територіальних підрозділів ДСНС України.

87. Основні поняття про фізіологію дихання, продукти горіння та їх вплив на організм людини.

88. Класифікація засобів захисту органів дихання.

89. Апарати на стисненому повітрі.

90. Розрахунок часу роботи в АСП.

91. Обов'язки посадових осіб ГДЗС. Пост безпеки. Організація роботи постового на посту безпеки.

92. Бази та пости ГДЗС.

93. Централізоване обслуговування ізолюючих апаратів.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.

2. Наказ МВС України від 25.09.2023 № 780 Про затвердження Порядку організації роботи органів управління та підрозділів, закладів освіти системи ДСНС під час підготовки особового складу, гасіння пожеж, ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій та інших небезпечних подій в умовах екстремальних температур, задимленості, загазованості, радіоактивного, хімічного забруднення та біологічного зараження.

3. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

4. П.А.Ковальов, В.М.Срілець, О.В.Єлізаров, П.А.Ковальов Основи створення та експлуатації апаратів на стисненому повітрі. – Харків, 2005. – 359 с.

5. В.М Стрілець. Засоби індивідуального захисту органів дихання. Основи

створення та експлуатації // Навчальний посібник. - Х.: АПБУ, 2001.-118с.

6. Чернов С.М., Ковалишин В.В. Ізолюючі апарати. Обслуговування та використання./ Навчальний посібник. – Львів, “СПОЛОМ”, 2002. – 194 с.

7. Рекомендації для вивчення повітряних протигазів “Drager” PA 90 SERIES {PA 92} у підрозділах гарнізонів пожежної охорони. – К.: УДПО МВС України, 1995. – 19 с.

8. ДСТУ EN 137:2017 (EN 137:2006, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Апарати дихальні автономні резервуарні зі стисненим повітрям. Вимоги, випробування, маркування.

9. ДСТУ EN 149:2017 (EN 149:2001 + A1:2009, IDT) Засоби індивідуального захисту органів дихання. Фільтрувальні півмаски для захисту від аерозолів. Вимоги, випробування, маркування.

10. ДСТУ EN 166:2017 (EN 166:2001, IDT) Засоби індивідуального захисту очей. Технічні умови.

11. ДСТУ EN 12127-2:2017 (EN ISO 12127-2:2007, IDT; ISO 12127-2:2007, IDT) Одяг тепло- і вогнезахисний. Визначення контактного теплопередавання через захисний одяг або складники його матеріалів. Частина 2. Метод випробування з використанням контактного теплопередавання від краплинних циліндрів невеликого діаметра.

94. Організація оперативних дій пожежно-рятувальних підрозділів під час ліквідування наслідків НС.

95. Управління силами і засобами при ліквідації наслідків НС.

96. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків аварій на транспорті.

97. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків НС пов'язаних з руйнуванням будівель і споруд.

98. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків аварій на ХНО.

99. Тактика дій підрозділів ЦЗ під час проведення пошуково-рятувальних робіт в умовах радіаційного забруднення.

100. Особливості дій підрозділів ЦЗ під час ліквідації наслідків НС при перевезенні небезпечних вантажів.

101. Організація управління в надзвичайній ситуації.

Рекомендована література

1. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: наказ МВС України від 26.04.18 р. № 340.

2. Рекомендації щодо захисту особового складу підрозділів оперативно-рятувальної служби цивільного захисту МНС України під час гасіння пожеж та ліквідації наслідків аварій за наявності небезпечних хімічних речовин (аміак, хлор, азотна, сірчана, соляна та фосфорна кислоти): наказ МНС України №733 від 13.10.08.

3. Про затвердження Положення про штаб з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації та Видів оперативно-технічної і звітної документації штабу з ліквідації наслідків надзвичайної ситуації: наказ МВС України від 26.12.2014 № 1406.

4. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В. та інші. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч. І. Посібник. Київ. : Основа. 2006 р.

5. Гузенко В.А., Камардаш О.І., Неклонський І.М., Самарін В.О. Тактика ліквідації НС. Конспект лекцій. Х: НУЦЗУ, 2011.

102. Принципи побудови та математичний опис систем автоматичного контролю та спостереження. Якість та синтез систем автоматичного контролю та спостереження.

103. Контрольно-вимірювальні прилади технологічних параметрів

104. Автоматичні системи пожежної сигналізації

105. Автоматичні системи гасіння пожежі

106. Автоматичні системи протидимного захисту, оповіщення про пожежу та управління евакуацією

Рекомендована література

1. ДБН В.2.5-56-2014 Системи протипожежного захисту. – К.: Міністерство регіонального розвитку та будівництва України . – 2014. – 280 с.

2. Теорія автоматичного управління. Практикум [Електронний ресурс] : навч. посіб. для студ. спеціальності 151 «Автоматизація та комп'ютерно-інтегровані технології» / Н.І. Бурау, Д.О. Півторак; КПП ім. Ігоря Сікорського, 2021. - 57 с.
https://ela.kpi.ua/bitstream/123456789/42076/1/TAU_praktykum.pdf

3. Сучасні системи автоматичного пожежогасіння: навч. Посібник / НУЦЗУ. –Х.: ФОП Панов А.М., 2018. –276с. Дерев'янка А.А., Бондаренко С.М., Антошкін О.А., Мурін М.М., - Харків: НУЦЗУ, 2018.- 276 с.
<http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/8497>

4. Системи пожежної та охоронної сигналізації. Бондаренко С.М., Христич В.В., Дерев'янка О.А., Антошкін О.А. Конспект лекцій. Харків: УЦЗУ, 2008.- 136 с. <http://repositsc.nuczu.edu.ua/handle/123456789/8749>

5. Автоматика для запобігання вибухам та пожежам. Дерев'янка А.А., Бондаренко С.М., Антошкін О.А., Мурін М.М., Могильников О.М.- Харків: АЦЗУ, 2006.- 278 с.

107. Групові тактичні тренування, як активна форма підготовки начальницького складу.

108. Тактико-спеціальні навчання, як вища форма тактичної підготовки особового складу органів управлінь та підрозділів ЦЗ.

109. Організація та проведення командно-штабних навчань.

110. Аналіз НС та оперативних дій підрозділів цивільного захисту під час їх ліквідації

111. Перевірка готовності органів управління і підрозділів цивільного захисту до дій за призначенням.

Рекомендована література

1. Порядок підготовки до дій за призначенням органів управління та сил цивільного захисту: Постанова КМ України від 26 червня 2013 р. № 443.

2. Порядок організації службової підготовки осіб рядового і начальницького складу служби цивільного захисту : наказ МВС України 15.06.2017 № 511.

3. Ключ П.П., Палюх В.Г., Пустовой А.С., Сенчихін Ю.М., Сировой В.В. *Пожежна тактика. Підручник для вищих навчальних закладів пожежної безпеки МВС України.* - Х.: "Основа". – 1998 р.

4. П.П. Ключ, В.Г. Палюх, В.О. Росоха. *Тактична і психологічна підготовка особового складу пожежної охорони. Підручник.* – Х: Основа, 2002р.

112. Вибухові суміші та речовини. Заходи безпеки при поводженні з ними.

113. Тактичні властивості місцевості та їх вплив на виконання завдань ДСНС.

114. Зображення місцевості та вимірювання відстані та площ на топографічних картах.

115. Прямокутні та географічні координати об'єктів.

116. Вимір по карті дирекційних кутів та азимутів. Перехід від дирекційного кута до магнітного азимута.

117. Радіаційні характеристики джерел іонізуючого випромінювання та його біологічна дія

118. Класифікація радіаційних аварій та заходи захисту при аваріях на радіаційно небезпечних об'єктах

119. Захист в надзвичайних ситуаціях хімічного та біологічного характеру

120. Основи вогневої підготовки та стрільби зі стрілецької зброї

Рекомендована література

1. Бугайов А. Ю., Іванець Г. В., Ігнат'єв О. М., Толкунов І. О. *Основи спеціальної та військової підготовки : навч. посіб.* Харків : НУЦЗУ, 2016. 106 с.

2. *Довідник з військової топографії / редакційно-видавничий центр ЗСУ Військовий інститут КНУ ім. Т. Шевченка.* Київ. 2016. 119 с.

3. Ігнат'єв О. М., Фесенко Г. В. *Прогнозування і оцінка радіаційної обстановки та визначення заходів щодо захисту населення при аваріях (руйнуваннях реактора) на радіаційно-небезпечних об'єктах : методичні вказівки та завдання до виконання розрахунково-графічної роботи.* Харків : НУЦЗУ, 2012. 20 с.

4. Константинов М. П., Журбенко О. А. *Радіаційна безпека: навч. посіб.* Суми : «Університетська книга», 2003. 151 с.

5. Ляпа М. М., Петренко В. М., Судніков О. І. та ін. *Вогнева підготовка : навч. посіб.* Суми : Сумський державний університет, 2011. 283 с.

6. Назаров О. О., Барбашин В. В., Толкунов І. О., Рюмін В. В. *Основи організації піротехнічних робіт : навч. посіб.* Харків : НУЦЗУ, 2012. 340 с.

7. *Настанова зі стрілецької справи. «5,45-мм автомати Калашникова (АК-74, АКС-74, АК-74Н, АКС-74Н) та 5,45-мм ручні кулемети Калашникова (РПК-74, РПКС-74, РПК-74Н, РПКС-74Н)».* Київ : МО України, 2013. 76 с.

8. *Настанова зі стрілецької справи. «9-мм пістолет Макарова (ПМ)».* Київ : МО України, 2013. 28 с.

9. *Настанова зі стрілецької справи. «Ручні гранати».* Київ: МО України, 2013. 28 с.

10. Петік А. В. *Методика підготовки та проведення занять з топографічної підготовки : навч. посіб.* Харків : Національна академія Національної гвардії України, 2016. 140 с.

11. Стахневич Л. В. Вогнева підготовка: підготовка стрілецької зброї і протитанкового гранатомета до стрільби та прийоми і правила стрільби із них : навч. посіб. (з методичними рекомендаціями). Київ : «Ліра-К», 2015. 194 с.

12. Удянський М. М., Толкунов І. О., Бондаренко О. О., Матухно В. В., та ін. Основи вогневої підготовки: навч. посіб. Харків : НУЦЗУ, 2019. 156 с.

- 121. Опорні і страхувальні канати.
- 122. Пристрої для підйому по канату.
- 123. Пристрої для спуску по канату.
- 124. Спеціальні вузли.
- 125. Індивідуальні страхувальні системи.
- 126. Карабіни.
- 127. Поліспасти системи.

Рекомендована література

1. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

2. Висотно-верхолазна підготовка. Техніка рятувальних робіт на висоті: практ. посіб. / Укладачі: О.Є. Безуглов, Р.Г. Мелещенко, С.М. Щербак – Х.: НУЦЗУ, 2012. – 212 с.

3. Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 27 березня 2007 року № 62 " Про затвердження Правил охорони праці під час виконання робіт на висоті".

- 128. Загальні відомості про горіння та горючі речовини.
- 129. Первинні засоби пожежогасіння.
- 130. Ручні та пересувні вогнегасники.
- 131. Загальні відомості про протипожежне водопостачання.
- 132. Призначення, тактико-технічні характеристики та комплектація аварійно-рятувальних автомобілів першої допомоги, які знаходяться на оснащенні в підрозділах ОРС ЦЗ.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.

2. Колєнов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка пожежно-рятувальника : Навч. посібник – Х., 2013.

3. Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.

4. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.

5. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 15 січня 2018 року № 25 "Про затвердження Правил експлуатації та типових нор належності вогнегасників" / Міністерство внутрішніх справ України . – Х. : НУЦЗУ, 2018. – 26 с.

133. Огляд аварійно-рятувальної техніки, яка застосовується в підрозділах Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту ДСНС
134. Основні пожежні автомобілі.
135. Загальні відомості про насоси.
136. Теоретичні основи роботи струменевих насосів
137. Автомобілі першої допомоги.
138. Організація експлуатації, ремонту пожежних та аварійно-рятувальних автомобілів.
139. Сучасний механізований аварійно-рятувальний інструмент.
140. Інженерна техніка та її застосування при проведенні аварійно-рятувальних робіт.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України. Кодекс України, від 02.10.2012 № 5403-VI.
2. Колесов О.М., Безуглов О.Є., Іщук В.М. Первинна підготовка пожежно-рятувальника : Навч. посібник – Х., 2013.
3. Наказ МВС України від 26.04.2018 року № 340 Про затвердження Статуту дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту та Статуту дій органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту під час гасіння пожеж.
4. Наказ МНС України від 7.05.2007 року № 312 Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України.
5. Наказ Міністерства внутрішніх справ України 15 січня 2018 року № 25 "Про затвердження Правил експлуатації та типових норм належності вогнегасників" / Міністерство внутрішніх справ України . – Х. : НУЦЗУ, 2018. – 26 с.
6. Аветисян В.Г. Організація АРР на зруйнованих будівлях. Практичний посібник. Харків, АЦЗУ, 2004 р.
7. Сенчихін Ю.М., Кулаков С.В. Організація АРР на воді. Практичний посібник. Харків, АЦЗУ, 2004 р.
8. Кукуруза Д.В., Неклонський І.М. Основи пожежної тактики та тактики дій при проведенні аварійно-рятувальних робіт. Конспект лекцій. Х.: УЦЗУ. – 2008 р.
9. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа.- 2006 р.
10. Депутат О.П., Коваленко І.В., Мужик І.С. Цивільна оборона. Навчальний посібник/за редакцією полковника В.С. Франчука.- 2-ге видання, доп.- Львів, 2001р.
11. Стеблюк М.І. Цивільна оборона та цивільний захист. Підручник. - К.: Знання-Прес, 2007.
12. Сичевський М.І., Ренкас А.Г. "Інженерна та спеціальна техніка ДСНС України": Навч. посібник.- Львів: Львівський державний університет безпеки життєдіяльності, 2007.-232с.
13. Кобко В.А. "Військово-інженерна і спеціальна техніка сил цивільного захисту України": Довідник. К.: КНУБА, 2005.-163с.

14. Ларін О.М. *“Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Частина 2. Основи проектування пожежно-технічних засобів”*: Навчальний посібник.- Харків: УЦЗУ, 2008.- 572с.

15. Моррис Б *“Холматро. Техника спасения из автомобилей”*

16. Ларін О.М. *“Пожежна та аварійно-рятувальна техніка. Історія, сьогодення, майбутнє”*.-Харьков: 2005.-160с.

141. Пересування рятувальників в зоні проведення пошуково-рятувальних робіт.

142. Транспортування постраждалих.

143. Технології пошуку та рятування постраждалих в завалах.

144. Прийоми і способи застосування засобів механізації АРНР.

145. Рятування на воді.

146. Визначення режимів робіт особового складу підрозділів ЦЗ у зонах хімічного та радіоактивного забруднення.

Рекомендована література

1. Кодекс цивільного захисту України (02.10.2012 р. №5403-VI р.).

2. Положення про єдину державну систему цивільного захисту: Постанова Кабінету Міністрів України від 09.01.2014 р. №11.

3. Наказ МНС України від 07.05.2007 року № 312 *«Про затвердження Правил безпеки праці в органах і підрозділах МНС України»*.

4. Наказ МНС України від 05.10.2007. № 685 *«Організація управління в надзвичайних ситуаціях»*.

5. Статут дій у надзвичайних ситуаціях органів управління та підрозділів Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту: Наказ МВС України від 26.04.2018 р. № 340.

6. Організація аварійно-рятувальних та інших невідкладних робіт. Конспект лекцій. Укладачі: В.А.Гузенко, О.І.Камардаш, І.М.Неклонський, В.О.Самарін. – Х.: НУЦЗ України, 2010.

7. Аветисян В.Г., Адаменко М.І., Александров В.Л., Кулаков С.В., Куліш Ю.О., Сенчихін Ю.М., Ткачук Р.С. Тригуб В.В. *Рятувальні роботи під час ліквідації НС, ч.І. Посібник. Київ, Основа. - 2006 р.*

147. Огляд існуючих надзвичайних ситуацій природного та техногенного характеру

148. Моделі впливу надзвичайних ситуацій. Закони руйнування споруд та ураження людей.

149. Прогнозування процесу руху і трансформації селевого потоку.

150. Прогнозування наслідків паводкової повені.

151. Інженерна обстановка при катастрофічному затопленні від руйнування гідротехнічних споруд.

152. Обстановка в районах руйнівних землетрусів.

153. Прогнозування наслідків вибуху газоповітряних сумішей у відкритому просторі та у виробничих приміщеннях.

154. Прогнозування обсягів та термінів проведення інженерно-технічних заходів при ліквідації наслідків аварій на АЕС.

155. Основні поняття теорії надійності. Класифікація відмов. Складові надійності.

156. Надійність технічних систем. Загальні поняття та визначення. Надійність основної системи.

Рекомендована література

1. *Природні та техногенні загрози: підручник* / В. В. Тютюник, О. М. Соболюк, О. О. Тютюник, О. А. Яценко. – Х.: НУЦЗУ. – 2023. – 480 с.

2. *file:///C:/Users/User/AppData/Local/Temp/BAP_13%20_MONIT_DOVKIL_T1.pdf* *ист від небезпечних геологічних процесів, шкідливих експлуатаційних впливів, від пожежі. Шкала сейсмічної інтенсивності. [Чинний від 2011-01-01]. Київ, 2011. URL: http://ksv.do.am/GOST/DSTY_ALL/DSTY4/dsty_b_v.1.1-28-2010.pdf*

3. *Кодекс цивільного захисту України від 02 жовтня 2012 № 5403-VI. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5403-17>.*

4. *Менеджмент ризику. Методи оцінки ризиків. (Risk management - Risk assessment techniques). ISO/IEC 31010:2009. URL: http://univer.nuczu.edu.ua/tmp_metod/1332/MS-Magistr-KONSPEKT.pdf*

157. Класифікація вибухових речовин.

158. Робота з джерелами живлення та вимірювальними приладами при електричному способі підризу.

159. Електричний спосіб підризу: схеми електромереж та їх розрахунок.

160. Заходи безпеки при електричному способі підризу.

Рекомендована література

1. *Барбашин, О.О. Назаров, В.В. Рютін, І.О. Толкунов. Основи організації піротехнічних робіт. Навчальний посібник. В.В. за ред. В.П. Садкового. Харків, НУЦЗУ. 2011. 333 с. – Режим доступу: https://nuczu.edu.ua/images/menu/it-tehnologii/OOPR_Navchal'nij_posibnik_2010.pdf.*

2. *Наказ ДСНС від 26.06.2019 № 375 про затвердження Стандартної оперативної процедури 10.10-40/ДСНС «Заходи безпеки під час розмінування».*

161. Загальні принципи будови артилерійських пострілів.

162. Загальні принципи будови і класифікація трубок та підризників.

163. Головні ударні підризники: з однією установкою; з двома установками; з трьома установками.

164. Характеристика, будова і принцип дії порохових дистанційних трубок та підризників подвійної дії.

165. Характеристика, будова і принцип дії механічних (годинникових) дистанційних підризників та трубок.

166. Характеристика, будова і принцип дії п'єзоелектричних підризників.

167. Загальні принципи будови реактивних пострілів до реактивних систем залпового вогню.

168. Характеристика, будова і дія гранатометних пострілів до АГС-17 та ГП-25.

169. Характеристика будова і дія гранатометних пострілів до РПГ-7В, СПГ-9В та РПГ-18.

170. Тактико-технічні характеристики сучасних гранатометних пострілів: Carl Gustaf M3, РПГ-75, М72, М80, М141, РПГ-32, NLAW.

171. Тактико-технічні характеристики сучасних ПТКРС: Falarick, Javelin, Копперхед, 2К25 «Краснополь», Квітник.

172. Загальна будова тактичної керованої ракети 9М79-1К «Точка-У». Тактико-технічні характеристики сучасних: 9М723, 9М723К «Искандер», 9-С-7760 «Кинджал», Storm Shadow.

173. Принцип дії підричників до авіаційних бомб вільного падіння.

Рекомендована література

1. В.В. Барбашин, О.М. Смирнов, І.О. Толкунов. Утилізація та знищення вибухонебезпечних предметів. Навчальний посібник. Том І. Порядок та правила утилізації вибухонебезпечних предметів. Харків, НУЦЗ України, ФОП Панов А.М. 2015. 570 с.

2. В.В. Барбашин, О.М. Смирнов, І.О. Толкунов. Утилізація та знищення вибухонебезпечних предметів. Навчальний посібник. Том ІІ. Заходи безпеки при поводженні з ракетами та боєприпасами під час проведення робіт з утилізації. Харків, НУЦЗ України, ФОП Панов А.М. 2018. 484 с.

3. В.В. Барбашин, О.М. Смирнов, І.О. Толкунов. Утилізація та знищення вибухонебезпечних предметів. Навчальний посібник. Том ІІІ. Організація утилізації та знищення ракет і боєприпасів на арсеналах, базах та складах. Харків, НУЦЗ України, ФОП Панов А.М. 2018. 416 с.

4. Explosive Ordnance Guide for Ukraine. GICHD. 2022. 224 p. – Режим доступу:
https://www.gichd.org/fileadmin/uploads/gichd/Publications/GICHD_Ukraine_Guide_2022_Second_Edition_web.pdf

5. Ammunition Recognition Guide Booklet. DRC HDP EOD Level 2. 2021. 80 с.

6. Ordnance ID Guide. Iraq. 2010. 654 p.

7. В. М. Коротаєв, Р. С. Кірін, М. М. Кушнір, А. С. Клочков та ін.. Ідентифікація ракетної та реактивної зброї Російської Федерації. Посібник. Дніпро, Дніпропетровський НДЕКЦ МВС. 2022. 134 с.

174. Протитанкові міни. Класифікація, призначення, характеристики та будова.

175. Протипіхотні міни. Класифікація, призначення, характеристики та будова.

Рекомендована література

1. О.Л. Дідур, М.С. Шевенко. Міни посібник військовослужбовцю ЗСУ, НГУ, ТрО України 2-е видання. Доповнене та розширене. Київ-Львів. 2022 р. 300 с.

2. Ролі Евансом (Roly Evans), Боб Седдоном (Bob Seddon), Йовани Чараніч (Jovana Carapic), Теммі Холл. Посібник для України «Вибухові боєприпаси», GICHD. 2022 р. 150 с.

176. Нештатне використання боєприпасів при влаштуванні мінових загороджень.

177. Принцип дії та правила поводження з саморобними вибуховими пристроями.

Рекомендована література

1. А.В. Ярославський, О.І. Тьорло, Ю.Р. Йосипів, М.Д. Курляк, М.О. Московчук, В.М. Синенький. *Класифікація та види саморобних вибухових пристроїв*. Львів. 2016. 90 с.

178. Способи влаштування невибухових інженерних загороджень.

179. Фортифікаційні споруди та маскування.

Рекомендована література

1. О. Щebetюк, С. Цибуля, В. Аборін, В. Войцехівський, О. Крашаниця. *Методичні рекомендації «щодо утримання та обслуговування інженерних загороджень» (за досвідом проведення ООС (раніше АТО))*. Київ. 2020. 36 с.

2. С.І. Дяков, О.Л. Колос, А.А. Варствівський. *Фортифікація та маскування*. Навчальний посібник. Київ., 2023. 145 с.

180. Керівні документи, які регламентують діяльність піротехнічних підрозділів.

181. Організаційно-штатна структура піротехнічних підрозділів, функціональні обов'язки посадових осіб піротехнічної групи. Розподіл обов'язків та відповідальності.

Рекомендована література

1. *Наказ ДСНС України від 29.03.2024 № 349 (у редакції наказу ДСНС від 18.04.2025 № 445) «Про внесення змін до Норм забезпечення речовим майном і табельної належності, витрат і термінів пожежно-рятувальної та аварійно-рятувальної техніки, експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гарячого обладнання, інструменту, індивідуального оснащення та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів, меблів та інвентарю підрозділів ДСНС України та установ і організацій сфери управління Державної служби України з надзвичайних ситуацій».*

2. *Наказ ДСНС України від 21.08.2024 № 843 (у редакції наказу ДСНС від 04.12.2024 № 1285) «Про затвердження Типових структур піротехнічних підрозділів та Типового положення піротехнічний підрозділ ДСНС».*

182. Порядок зберігання, обліку, перевезення і видачі вибухових речовин та засобів підриву.

183. Незаконне використання, збереження та розповсюдження вибухових речовин, засобів підриву, ВВП та зброї. Нещасний випадок під час розмінування, розслідування нещасного випадку.

Рекомендована література:

1. *Наказ Державного комітету України з промислової безпеки, охорони праці та гірничого нагляду від 15.05.2007 р. №104 «Про затвердження Вимог технічної безпеки до місць зберігання вибухових матеріалів промислового призначення».*

2. *Наказ Міністерства України з питань надзвичайних ситуацій та у справах захисту населення від наслідків чорнобильської катастрофи від*

06.07.2006 р. №424 «Про затвердження Порядку обліку вибухових матеріалів промислового призначення».

3. Кримінальний кодекс України Стаття 263. Незаконне поводження зі зброєю, бойовими припасами або вибуховими речовинами.

4. Постанова КМУ від 17.04.2019 р. №337 «Про затвердження Порядку розслідування та обліку нещасних випадків, професійних захворювань та аварій на виробництві».

5. ПКМУ від 22.03.2001 р. № 270 «Порядок розслідування та облік нещасних випадків невиробничого характеру».

6. Наказ МВС України від 16.01.2019 № 17 «Про затвердження Інструкції про організацію придбання, обліку, зберігання і видачі вибухових матеріалів в органах управління та формуваннях Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту».

184. Засоби індивідуального бронезахисту сапера.

185. Засоби індивідуального оснащення сапера та порядок його застосування.

186. Засоби технічного забезпечення піротехнічних підрозділів та порядок проведення завантажувально-розвантажувальних робіт.

187. Технічні засоби пошуку.

Рекомендована література

1. EOD 9N Bomb Suit & Helmet. – Режим доступу: <https://www.med-eng.com/product/eod-9n-bomb-suit-helmet/>.

2. Наказ ДСНС України від 05.11.2018 р. №645 «Про внесення змін до Норм табельної належності, витрат і термінів експлуатації пожежно-рятувального, технологічного і гаражного обладнання, інструменту, індивідуального озброєння та спорядження, ремонтно-експлуатаційних матеріалів підрозділів ДСНС України».

3. Окреме доручення ДСНС України від 04.09.2019 р. №В-127 «Про затвердження СОП 09.10/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом». – Режим доступу: https://www.dsns.gov.ua/files/evgen/normativna_baza/Окреме%20доручення%20від%2004-09-2019%20№В-127.pdf.

4. ДСТУ 3975-2000 «Захист панцерний спеціалізованих автомобілів. Загальні технічні вимоги».

5. Наказ ДСНС України від 16.04.2024 № 434 «Про затвердження технічних вимог до піротехнічної машини легкого типу ПМ-Л»

6. ПКМУ від 20.03.2013 р. № 164 «Про затвердження Порядку відомчої реєстрації та ведення обліку транспортних засобів Національної Гвардії, Державної прикордонної служби, Державної спеціальної служби транспорту, Державної служби спеціального зв'язку та захисту інформації, Оперативно-рятувальної служби цивільного захисту».

7. Наказ МІ України від 17.08.2012 р. № 521 «Про затвердження Порядку затвердження конструкції транспортних засобів, їх частин та обладнання та Порядку ведення реєстру сертифікатів типу транспортних засобів та облад-

нання і виданих виробниками сертифікатів відповідності транспортних засобів або обладнання (zareєстрованим в Мін'юсті 14.09.12 за № 1586/21898).

8. Офіційний сайт компанії Garrett. – Режим доступу: <http://www.garrett.com.ua/>.

9. Офіційний сайт компанії Vallon. – Режим доступу: <https://www.vallon-ua.com/>.

10. Офіційний сайт компанії Minelab. – Режим доступу: <http://www.minelab.com.ua/>.

11. Комплект реактивного ключа «Rocket wrench set». – Режим доступу: <https://www.theeodshop.com/products/re61-rocket-wrench-kit>.

12. Комплект «Hook & Line set». – Режим доступу: <http://es-trade.kiev.ua/ru/hook-line-grp.6XvL3B/>.

13. Різні типи та комплектації гідравлічних руйнівників «Disruptors». – Режим доступу: <https://www.theeodshop.com/collections/disruptors>.

14. Інженерна підготовка: Навчальний посібник. Львів, НАСВ. 2016. 515

15. В. В. Барбашин, О. О. Назаров, В. В. Рютин, І. О. Толкунов. Основи організації піротехнічних робіт. Навчальний посібник. Під ред. В.П. Садкового. Київ, Вид. дім «СКІФ». 2023. 352 с.

188. Порядок дій при обстеженні, ліній електропередач у складі піротехнічного підрозділу.

189. Порядок дій при обстеженні ґрунтових доріг та населених пунктів.

190. Порядок дій при обстеженні будівель, споруд та подвір'я.

191. Порядок дій при обстеженні автомобілів, знищеної техніки та блокпостів.

Рекомендована література

1. Наказ ДСНС України від 27.01.2025 № НС-97. «Про затвердження Порядку оперативного реагування органів та підрозділів цивільного захисту на повідомлення про виявлення вибухонебезпечних предметів». – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/upload/2/3/0/5/0/1/3/ns-97-poriadok-z-dodatkami.pdf>.

2. Демаскуючі ознаки вибухонебезпечних предметів, які можливо виявити при огляді житла, офісів та інших будівель. – Режим доступу: <https://ndekc.ck.ua/novini/197-yak-neobhdno-dyati-v-raz-viyavlennya-vibuhonebezpechnih-ta-pdozrliv-predmetv.html>.

3. Методичний матеріал з інженерної підготовки для навчання військово-службовців, призваних за мобілізацією. – Режим доступу: <https://tck.pl.ua/wp-content/uploads/2021/02/Inzhenerna-pidhotovka-metodychnyy-material.pdf>.

192. Відпрацювання звітної документації піротехнічної групи після проведення розмінування території.

193. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування територій, забруднених вибухонебезпечними предметами.

194. Порядок складання звітної документації за результатами проведення органами та підрозділами цивільного захисту нетехнічного та технічного обстеження територій, забруднених вибухонебезпечними предметами.

Рекомендована література

1. Наказ ДСНС України від 27.01.2025 № НС-97. «Про затвердження Порядку оперативного реагування органів та підрозділів цивільного захисту на повідомлення про виявлення вибухонебезпечних предметів». – Режим доступу: <https://dsns.gov.ua/upload/2/3/0/5/0/1/3/ns-97-poriadok-z-dodatkami.pdf>.

2. Окреме доручення ТВО Голови ДСНС України від 08.09.2023 № В-731. «Про затвердження СОП 08.10/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту нетехнічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами».

3. Окреме доручення ДСНС України від 19.04.2021 р. №В-107. «Про затвердження СОП 08.20/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами».

4. Окреме доручення Голови ДСНС від 13.06.2022 № В-323. «Про затвердження СОП 08.40/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту маркування загроз, пов'язаних із мінами та вибухонебезпечними залишками війни».

5. Окреме доручення ДСНС України від 19.04.2021 року №В-107. «Про затвердження СОП 08.20/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту технічного обстеження територій, імовірно забруднених вибухонебезпечними предметами».

6. Окреме доручення ДСНС України від 02.12.2024 року № В-1241 «Про затвердження СОП 9.30/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту знищення (знешкодження) вибухонебезпечних предметів».

195. Порядок організації робіт з ручного розмінування місцевості.

196. Контроль якості розмінування місцевості. Інформування населення про мінну безпеку та заходи безпеки та правила поведінки при виявленні ВНП.

Рекомендована література

1. Окреме доручення ДСНС України від 04.09.2019 р. №В-127 (зі змінами згідно: ОД Голови ДСНС від 07.05.2021 № В-130 та від 10.05.2022 року №В-249). «Про затвердження СОП 09.10/ДСНС. Порядок проведення органами та підрозділами цивільного захисту очищення (розмінування) територій, забруднених вибухонебезпечними предметами, ручним способом».

2. Окреме доручення ДСНС України від 04.03.2020 р. №В-32. «Про затвердження СОП 12.10/ДСНС. Навчання населення ризикам, пов'язаним із поводженням з вибухонебезпечними предметами».

3. ДСТУ8820-1:2023 Протимінна діяльність. Процеси управління. Частина

Голова фахової атестаційної комісії
доктор філософії

Свген МАКАРОВ

28 березня 2025 року